

ชื่อเรื่อง/แนวทางปฏิบัติที่ดี บูรณาการความรู้กับสังคมสร้างบรรจุภัณฑ์ชุมชนสู่อาเซียน

นายธานี สุคนระชาติ

บทสรุปผู้บริหาร

รัฐบาลปัจจุบันได้ให้ความสำคัญต่อการพัฒนาเศรษฐกิจในระดับฐานรากของประเทศโดยเฉพาะอย่างยิ่งในเรื่องการสร้างงาน สร้างอาชีพ สร้างรายได้ให้แก่ประชาชน เพื่อยกระดับความเป็นอยู่และคุณภาพชีวิตของประชาชน ซึ่งหนึ่งในมาตรการหรือนโยบายดังกล่าวก็คือการสนับสนุนและสานต่อโครงการหนึ่งตำบลหนึ่งผลิตภัณฑ์ (OTOP) ให้โครงการสามารถดำเนินการต่อไปได้อย่างมีประสิทธิภาพ รวมถึงการวางแผนแก้ไขปัญหาคอขวดในการดำเนินงาน ข้อเสนอแนะต่างๆ เพื่อเป็นข้อมูลให้รัฐบาลและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องนำไปใช้เป็นแนวทางในการติดตามนโยบาย ประเมินผล และวางแผนเพื่อยกระดับคุณภาพชีวิตของชุมชน พันธกิจมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลพระนคร ที่สอดคล้องกับการพัฒนาประเทศในด้านวิชาชีพ บนพื้นฐานด้านวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี ที่มีคุณภาพและมีความสามารถพร้อมเข้าสู่อาชีพ และการบริการถ่ายทอดเทคโนโลยีและสร้างมูลค่าเพิ่ม ทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรมและรักษาสีน้ำเงินและสีสุพรรณบุรี บริการงานวิชาการและการศึกษาที่มีแนวคิดเชิงสร้างสรรค์ เพื่อการมีอาชีพอิสระและพัฒนาอาชีพสู่การแข่งขัน นอกจากนี้มหาวิทยาลัยยังมีประเด็นยุทธศาสตร์ที่สอดคล้องกับการยกระดับคุณภาพชีวิตของชุมชนในด้านส่งเสริมการสร้างงาน อาชีพและการเรียนรู้ตลอดชีวิตให้ กับประชาชน และเป็นสังคมผู้ประกอบการ คณะสถาปัตยกรรมศาสตร์และการออกแบบ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลพระนคร มีสาขาการออกแบบบรรจุภัณฑ์ซึ่งเป็นศาสตร์แห่งวิชาชีพที่ดำเนินงานสอดคล้องกับความต้องการของการบรรจุภัณฑ์ของผลิตภัณฑ์ชุมชน

จากการสำรวจข้อมูลความคิดเห็นของประชาชนเกี่ยวกับผลสำรวจในด้านการพัฒนารูปแบบบรรจุภัณฑ์ของสินค้าผลิตภัณฑ์ชุมชนและท้องถิ่น และความพึงพอใจ โดยสำนักงานสถิติแห่งชาติ พบว่า ประชาชนส่วนใหญ่ ร้อยละ 83.0 ระบุว่ารูปแบบบรรจุภัณฑ์ของสินค้าผลิตภัณฑ์ชุมชนและท้องถิ่นมีการพัฒนา ร้อยละ 2.7 ไม่มีการพัฒนา และไม่ทราบ/ไม่แน่ใจ มีร้อยละ 14.3 สำหรับประชาชนที่ระบุว่ารูปแบบบรรจุภัณฑ์ของสินค้ามีการพัฒนานั้น เห็นว่า สินค้าผลิตภัณฑ์ชุมชนและท้องถิ่นมีการพัฒนาในระดับมาก ร้อยละ 20.2 พัฒปานกลาง ร้อยละ 49.9 และพัฒนาน้อย ร้อยละ 12.9 จากผลสำรวจดังกล่าวชี้ให้เห็นว่าการจะก้าวเข้าสู่ประชาคมอาเซียนในระยะเวลาดังกล่าวหากชุมชนต้องรอความช่วยเหลือจากรัฐบาลเพียงอย่างเดียวอาจทำให้ผลิตภัณฑ์ชุมชนไม่ทันต่อพัฒนาในหลายๆด้าน ซึ่งในด้านการออกแบบและพัฒนาบรรจุภัณฑ์เพื่อยกขีดความสามารถเพื่อสร้างมาตรฐานและเพิ่มมูลค่าให้ผลิตภัณฑ์ ตลอดจนเพิ่มศักยภาพของบรรจุภัณฑ์ให้สอดคล้องต่อการรับรู้ผู้บริโภครองรับประชากรในประชาคมอาเซียน

จากข้อมูลดังกล่าวมาจึงเกิดแนวทางการสร้างรูปแบบการบูรณาการการจัดการเรียนการสอนโดยให้นักศึกษาเป็นศูนย์กลางเรียนรู้จากสภาพจริงของการทำงานภายใต้ชื่อ “ บูรณาการความรู้กับสังคมสร้างบรรจุภัณฑ์ชุมชนสู่อาเซียน ” โดยอาศัยการเชื่อมโยงของมหาวิทยาลัยร่วมกับจังหวัดอ่างทองโดยมีท่านผู้ว่าราชการจังหวัดเป็นประธาน ซึ่งผู้สอนได้ทำการเก็บข้อมูลผ่านสำนักงานพัฒนาชุมชนจังหวัดอ่างทอง และพบสภาพปัญหาแบ่งเป็น 2 ส่วน คือ

1. สภาพปัญหาของชุมชน

- 1.1 ชุมชนความต้องการในด้านการนำออกแบบบรรจุภัณฑ์ให้กับสินค้าของชุมชนให้เกิดความทันสมัยและสร้างมูลค่าเพิ่ม
- 1.2 ชุมชนไม่มีงบประมาณมากพอที่จะจ้างนักออกแบบบรรจุภัณฑ์ผู้ชำนาญงาน
- 1.3 ชุมชนไม่ทราบแหล่งการผลิตและซื้อวัสดุการบรรจุสินค้า

1.4 ชุมชนต้องการพี่เลี้ยงคอยดูแลเรื่องการออกแบบบรรจุภัณฑ์อย่างต่อเนื่องเพื่อการยกระดับสินค้าให้ทัดเทียมกับนานาชาติ

2. สภาพปัญหาของนักศึกษา

2.1 นักศึกษาต้องการเรียนรู้จากสภาพปัญหาจริง(เรียนนอกห้อง)

2.2 นักศึกษามีต้นทุนในการส่งงานในแต่ละสัปดาห์ประมาณ 2500 บาทต่อ 1 ภาคเรียน ซึ่งงานหรือต้นแบบบรรจุภัณฑ์เป็นเพียงโจทย์สมมติ และกลายเป็นขยะในที่สุด

2.3 นักศึกษาต้องการเวทีในการแสดงออกทางความคิดนอกเหนือจากเวทีประกวดซึ่งบางเวทีก็ไม่เกิดเป็นรูปธรรมที่นำไปใช้จริง

2.4 นักศึกษาต้องการได้รับการยอมรับและเห็นสินค้าที่ตนเป็นผู้สร้างสรรค์งานออกแบบวางจำหน่ายจริง

จากปัญหาที่กล่าวมาสอดคล้องกับปัญหาด้านการเรียนการสอนที่ต้องการพัฒนาจากการเรียนรู้ในสภาพจริง ตลอดจนต้นทุนของนักศึกษาในการส่งงานในแต่ละคาบการสอน จึงนำไปสู่การศึกษาความต้องการของกลุ่มอาชีพชุมชนในพื้นที่จึงนำไปสู่การนำโจทย์จากสังคมเข้าสู่กระบวนการในการจัดการเรียนการสอน ประกอบด้วยผลิตภัณฑ์ชุมชนนำร่อง 29 รายการจำนวน 35 ผลิตภัณฑ์ โดยผู้สอนได้ร่วมอยู่กับกระบวนการออกแบบในทุกขั้นตอน

ผลสำเร็จที่ได้จึงเกิดเป็นรูปธรรมเป็นบรรจุภัณฑ์ที่เข้าสู่การผลิตสามารถจำหน่ายได้ตลอดจนนักศึกษาภาคภูมิใจมีรายได้จากการจ้างของชุมชนซึ่งชุมชนสามารถจ้างได้ในราคาถูกเกิดปฏิสัมพันธ์ระหว่างชุมชนกับมหาวิทยาลัยนำไปสู่การทำวิจัยให้ตรงกับความต้องการโดยนักศึกษา เกิดประโยชน์ทั้งชุมชนและการศึกษาอย่างยั่งยืนสืบไป

ประวัติหน่วยงาน

มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลพระนคร ได้รับการสถาปนาขึ้นในพระราชบัญญัติมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคล เมื่อวันที่ 18 มกราคม พ.ศ. 2548 ซึ่งดูเหมือนจะเป็นมหาวิทยาลัยใหม่ในสายตาของคนทั่วไป แต่ความจริงแล้วมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลพระนครมีประวัติความเป็นมาที่ยาวนาน และจัดเป็นสถาบันการศึกษาที่มีชื่อเสียงและมีความเชี่ยวชาญด้านวิชาชีพมา เป็นเวลาช้านาน จากเดิมที่รวมตัวอยู่กับสถาบันเทคโนโลยีราชมงคลซึ่งเป็น สถานศึกษาที่จัดการเรียนการสอนสายวิชาชีพ อันประกอบด้วย วิทยาเขตต่าง ๆ มากกว่า 35 วิทยาเขตทั่วประเทศ และเมื่อมีการปรับเปลี่ยนสถานภาพจากสถาบันมาเป็นมหาวิทยาลัย ในปี พ.ศ. 2548 ก็ได้มีการรวมกลุ่มวิทยาเขตในสังกัดแยกออกเป็น 9 มหาวิทยาลัย และหนึ่งในมหาวิทยาลัยที่แยกอิสระออกมา ก็คือ “มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลพระนคร” จนถึงปัจจุบัน มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลพระนคร เป็นมหาวิทยาลัยที่อยู่ใจกลางกรุงเทพมหานคร ประกอบด้วยวิทยาเขตเดิม 5 แห่ง ที่มีพื้นที่ไม่ห่างไกลกันนัก ได้แก่ วิทยาเขตเทเวศร์ วิทยาเขตโชติเวช วิทยาเขตพณิชยการพระนคร วิทยาเขตชุมพรเขตรอุดมศักดิ์ วิทยาเขตพระนครเหนือ

คณะสถาปัตยกรรมศาสตร์และการออกแบบ เป็น 1 ใน 9 คณะของมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลพระนครมีสถานที่ก่อตั้งใน วิทยาเขตโชติเวช เริ่มก่อตั้งขึ้นในปี พ.ศ. 2540 ระดับสาขาวิชาในนาม วิทยาเขตโชติเวช วิทยาลัยเทคโนโลยีและอาชีวศึกษา เปิดสอนระดับปริญญาตรี หลักสูตรต่อเนื่อง 2 ปี สาขาวิชาเทคโนโลยีออกแบบผลิตภัณฑ์อุตสาหกรรม ในปี พ.ศ. 2546 เปิดรับนักศึกษาระดับปริญญาตรี 4 ปี 2 หลักสูตร คือเทคโนโลยีบัณฑิตสาขาวิชาออกแบบบรรจุภัณฑ์ และสาขาวิชาออกแบบผลิตภัณฑ์อุตสาหกรรม

สาขาการออกแบบบรรจุภัณฑ์ คณะสถาปัตยกรรมศาสตร์และการออกแบบ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลพระนคร มีวิสัยทัศน์ (Vision) คือ “ผลิตบัณฑิตนักวิชาชีพ ผู้เชี่ยวชาญเทคโนโลยีการออกแบบที่มีคุณค่าสู่สากล” การดำเนินงานตามนโยบายของมหาวิทยาลัยฯ โดยดำเนินงานเช่นเดียวกับสถาบันอุดมศึกษาอื่น คือ งานจัดการศึกษา งานวิจัย สิ่งประดิษฐ์ นวัตกรรม งานบริการทางวิชาการแก่สังคม

งานทำนุบำรุงศาสนา ศิลปวัฒนธรรมและสิ่งแวดล้อม โดยยึดแนวดำเนินงานตามปรัชญา, วิสัยทัศน์, ภารกิจ, เป้าหมายและกลยุทธ์ ของมหาวิทยาลัย

กระบวนการ/และวิธีการดำเนินการในอดีต

การเรียนในรูปแบบเดิมเป็นสอนแบบการนำเสนอแบ่งเป็นภาคทฤษฎีและปฏิบัติ ซึ่งในส่วนของภาคทฤษฎีนั้นเป็นการนำเสนอโดยใช้สื่อและนำรูปแบบตามสมัยมานำเสนอ อภิปรายผลตั้งโจทย์โดยให้นักศึกษาเป็นผู้ไปหาโจทย์ นำมาวิเคราะห์ตามทฤษฎี เพื่อเข้าสู่ในขั้นตอนภาคปฏิบัติต่อไปโดยกำหนดให้เป็นการศึกษานอกเวลาแล้วนำผลงานในคาบต่อไป ซึ่งจากการสังเกตพบว่านักศึกษาต้องนำผลงานมานำเสนอในรูปแบบของchart present ตลอดทั้ง 13 สัปดาห์ และ อีก 2 สัปดาห์เป็นการปรับปรุงต้นแบบเสมือนจริง(mock up) ซึ่งนักศึกษามีต้นทุนโดยเฉลี่ยต่อคนเท่ากับ 3,500 บาท ใน 1 ภาคการศึกษาสำหรับ 1 วิชา หลังจากผู้สอนได้ตรวจผลงานเหล่านั้นก็จะคืนกลับไปให้นักศึกษาไปเป็นเป็นผลงานเพื่อประกอบการนำเสนอกับองค์กรเพื่อรับเข้าทำงานแต่ส่วนใหญ่จะใช้วิธีถ่ายรูปเก็บไว้และงานทั้งหมดจะกลายเป็นขยะในที่สุด ซึ่งจัดว่ารูปแบบนี้ได้ผลงานเป็นรูปธรรมแต่ไม่สามารถนำไปใช้จริงได้ และนอกเหนือการควบคุมของผู้สอนเนื่องจากการหาโจทย์จากภายนอกกระจัดกระจาย จึงทำให้ยากต่อการเข้าถึง นอกจากนั้นยังทำให้นักศึกษามีต้นทุนในการเรียนที่สูงขึ้นเป็นภาระของผู้ปกครอง โดยในส่วนของภาคทฤษฎีนั้นพบปัญหาอันเกิดจากผู้เรียนและผู้สอนดังนี้

ภาคทฤษฎี

- 1.พฤติกรรมการของนักศึกษาในศาสตร์การออกแบบมักชอบเคลื่อนไหวไม่ชอบอยู่กับสิ่งใดสิ่งหนึ่งนานเกินไปทำให้การรับรู้ในภาคทฤษฎีในรูปแบบเดิมไม่สัมฤทธิ์ผลในการรับรู้
- 2.นักศึกษามักมีความเบื่อหน่ายและทำให้การสอนไม่เกิดความต่อเนื่องอันมีผลจากการรับรู้ในคาบที่ผ่านมา
- 3.ผู้สอนเข้าใจพฤติกรรมและธรรมชาติของนักศึกษาแต่ด้วยเหตุผลแห่งการเป็นทฤษฎีผู้สอนก็มีความคิดในลักษณะเดียวกับนักศึกษาเปรียบเสมือนผู้สอนเป็นนักร้องแต่มีผู้ฟังน้อยจึงไม่สนุกในการสอนเช่นกันแม้จะหารูปแบบการสอนด้วยเกมส์แล้วก็ตาม
- 4.นักศึกษาเรียนเพียงเพื่อให้มีคะแนนแต่ไม่มีความสุขในการทำงาน
- 5.นักศึกษาบางคนยังตอบตัวเองไม่ได้ว่าเรียนศาสตร์นี้ไปจะประกอบอาชีพได้อย่างไร

ภาคปฏิบัติ

- 1.ผู้เรียนขาดความกระตือรือร้นในการปฏิบัติงาน เนื่องจากโจทย์ที่ตั้งเป็นเพียงสิ่งสมมุติจึงไม่มีทิศทาง
- 2.แม้ว่าบางครั้งจะได้พบเจ้าของสินค้าที่นำมาเป็นโจทย์แต่กลับไม่ได้รับความร่วมมือจากเจ้าของเพราะเจ้าของไม่สนใจหรือมีความต้องการให้ออกแบบบรรจุภัณฑ์แต่เพียงเพราะนักศึกษาเป็นผู้ไปขอโจทย์นั้นมาเอง

3. นักศึกษาเห็นว่างานส่งแล้วไม่ได้นำไปใช้จริง จึงไม่ทุ่มเทความสามารถอย่างเต็มที่

4. ผู้สอนเป็นเพียงผู้ตรวจงานให้ข้อเสนอแนะจึงไม่มีข้อมูลตรงความต้องการของผู้ประกอบการที่จะพัฒนาบรรจุภัณฑ์
จากสิ่งที่กล่าวมาข้างต้นจึงนำไปสู่วิธีการปรับปรุงเพื่อให้เกิดประโยชน์กับหลายๆฝ่ายเป็นเป็นรูปธรรมใช้งานได้จริง
ต่อไป

แนวทางปฏิบัติที่ดี (วิธีการ/กระบวนการ/แนวทางการดำเนินงานที่ได้ดำเนินการตามหลัก PDCA)

วิธีการศึกษาข้อมูล

ในการดำเนินการแก้ไขปัญหาผู้สอนได้ดำเนินการศึกษาข้อมูลในเชิงลึกซึ่งประกอบไปด้วย 3 ส่วนดังนี้

1. ความต้องการของนักศึกษาและความสอดคล้องต่อรายวิชา
2. ความต้องการและศักยภาพของกลุ่มอาชีพชุมชน
3. หน่วยงานที่ให้การสนับสนุน หรือผู้ประสานงาน เช่น มหาวิทยาลัย คณะ หรือ องค์กรภายในพื้นที่

1. ความต้องการของนักศึกษาและความสอดคล้องต่อรายวิชา

1.1 ความต้องการของนักศึกษา

จากการศึกษาความต้องการของนักศึกษาใช้นักศึกษาเป็นศูนย์กลางของการเริ่มกระบวนการในเบื้องต้นพบว่า นักศึกษา
สนใจในการเรียนรู้แบบบูรณาการความรู้กับชุมชนของกลุ่มอาชีพในสถานที่จริงผสมผสานกับการเรียนรู้ร่วมกับการนำทฤษฎี
ประยุกต์ โดยจากสำรวจพบว่าร้อยละ 98 ของนักศึกษาต้องการและสนับสนุนการเรียนในรูปแบบที่นำเสนอใหม่นี้ส่วนร้อยละ
2 พึงพอใจในรูปแบบเดิม

1.2 ความสอดคล้องต่อรายวิชา

การที่จะนำนักศึกษาเข้าสู่พื้นที่จริง นักศึกษาจะต้องผ่านการเรียนการสอนฝึกฝนจนสามารถปฏิบัติได้แล้ว ทั้งนี้ผู้สอน
ได้เลือกรายวิชาที่สอดคล้องกับการดำเนินกิจกรรมได้แก่ วิชา การออกแบบบรรจุภัณฑ์ 3
โดยมีคำอธิบายรายวิชาดังนี้

ศึกษาและฝึกปฏิบัติเกี่ยวกับกลยุทธ์การพัฒนาบรรจุภัณฑ์เพื่อการตลาด การเรียนรู้
พฤติกรรมของผู้บริโภค การวิเคราะห์การออกแบบและพัฒนาบรรจุภัณฑ์การเลือกใช้วัสดุสำหรับ
บรรจุภัณฑ์ การคำนวณโครงสร้างเพื่อการบรรจุภัณฑ์การออกแบบโครงสร้างบรรจุภัณฑ์และกราฟิก
ในงานบรรจุภัณฑ์เพื่อการตลาด

จากคำอธิบายรายวิชาจะเห็นว่ารายวิชามีความสอดคล้องกับการบูรณาการเรียนการสอน

2. ความต้องการและศักยภาพของกลุ่มอาชีพชุมชน

ดังที่กล่าวไปแล้วในบทสรุปผู้บริหารจากการสำรวจข้อมูลความคิดเห็นของประชาชนเกี่ยวกับผลสำรวจในด้าน
พัฒนารูปแบบบรรจุภัณฑ์ของสินค้าผลิตภัณฑ์ชุมชนและท้องถิ่น และความพึงพอใจ โดยสำนักงานสถิติแห่งชาติ พบว่า
ประชาชนส่วนใหญ่ ร้อยละ 83.0 ระบุว่ารูปแบบบรรจุภัณฑ์ของสินค้าผลิตภัณฑ์ชุมชนและท้องถิ่นมีการพัฒนา ร้อยละ 2.7 ไม่
มีการพัฒนา และไม่ทราบ/ไม่แน่ใจ มีร้อยละ 14.3 สำหรับประชาชนที่ระบุว่ารูปแบบบรรจุภัณฑ์ของสินค้ามีการพัฒนานั้น

เห็นว่า สินค้าผลิตภัณฑ์ชุมชนและท้องถิ่นมีการพัฒนาในระดับมาก ร้อยละ 20.2 พัฒนาปานกลาง ร้อยละ 49.9 และพัฒนา
น้อย ร้อยละ 12.9 จากผลสำรวจดังกล่าวชี้ให้เห็นว่าการจะก้าวเข้าสู่ประชาคมอาเซียนในระยะเวลาอันใกล้นี้หากชุมชนต้องรอ
ความช่วยเหลือจากรัฐบาลเพียงอย่างเดียวอาจทำให้ผลิตภัณฑ์ชุมชนไม่ทันต่อพัฒนาในหลายๆด้าน ซึ่งในด้านการออกแบบและ
พัฒนาบรรจุภัณฑ์เพื่อยกขีดความสามารถเพื่อสร้างมาตรฐานและเพิ่มมูลค่าให้ผลิตภัณฑ์ ตลอดจนเพิ่มศักยภาพของบรรจุ
ภัณฑ์ให้สอดคล้องต่อการรับรู้ ผู้บริโภครองรับประชากรในประชาคมอาเซียน

จากการให้ข้อมูลของสำนักงานพัฒนาชุมชนจังหวัดอ่างทองกล่าวถึงกลุ่มอาชีพที่มีอยู่มากในจังหวัดอ่างทอง แต่มีกลุ่ม
อาชีพที่แสดงความจำนงต่อสำนักงานพัฒนาชุมชนจังหวัดอ่างทองในการพัฒนารูปแบบของบรรจุภัณฑ์ จำนวน 29 รายอย่าง
ชัดเจน นอกจากนี้ผู้สอนยังลงพื้นที่ร่วมกับเจ้าหน้าที่พัฒนาชุมชนจังหวัดอ่างทอง ผู้ประสานงานเพื่อเก็บข้อมูลซ้ำและแยก
หมวดหมู่ตามความถนัดของนักศึกษา

3. หน่วยงานที่ให้การสนับสนุน หรือผู้ประสานงาน

มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลพระนคร มีพันธกิจที่สอดรับการพัฒนาประเทศในด้านวิชาชีพบนพื้นฐานด้าน
วิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี ที่มีคุณภาพและมีความสามารถพร้อมเข้าสู่อาชีพ และการบริการถ่ายทอดเทคโนโลยีและสร้าง
มูลค่าเพิ่ม ทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรมและรักษาสิ่งแวดล้อม บริการงานวิชาการและการศึกษาที่มีแนวคิดเชิงสร้างสรรค์ เพื่อการ
มีอาชีพอิสระและพัฒนาอาชีพสู่การแข่งขัน นอกจากนี้มหาวิทยาลัยยังมีประเด็นยุทธศาสตร์ที่สอดคล้องกับการยกระดับ
คุณภาพชีวิตของชุมชนในด้านส่งเสริมการสร้างงาน อาชีพและการเรียนรู้ตลอดชีวิตให้ กับประชาชน และเป็นสังคม
ผู้ประกอบการ คณะสถาปัตยกรรมศาสตร์และการออกแบบ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลพระนคร มีสาขาการออกแบบ
บรรจุภัณฑ์ซึ่งเป็นศาสตร์แห่งวิชาชีพที่ดำเนินงานสอดรับกับความต้องการของการบรรจุภัณฑ์ของผลิตภัณฑ์ชุมชน

จากพันธกิจของมหาวิทยาลัยและคณะฯ ซึ่งเป็นหน่วยงานที่ดำเนินงานตามนโยบายของชาติจึงทำให้การดำเนิน
กิจกรรมได้รับการสนับสนุนอย่างดี นอกจากนี้ทางจังหวัดอ่างทองท่านผู้ว่าราชการจังหวัดได้มอบหมายให้สำนักงานพัฒนา
ชุมชนจังหวัดอ่างทองเป็นผู้ติดตาม ประสานงานและดูแลกิจกรรมดังกล่าวด้วย

กระบวนการ

ในการดำเนินกิจกรรมการบูรณาการการจัดการเรียนการสอนภายใต้ชื่อเรื่อง “บูรณาการความรู้กับสังคม
สร้างบรรจุภัณฑ์ชุมชนสู่อาเซียน” ผู้สอนได้มีขั้นตอนในกระบวนการดังนี้

1. ศึกษาสภาพปัญหาของนักศึกษาและประโยชน์ที่ได้รับ
2. ศึกษาความต้องการของกลุ่มอาชีพผ่านสำนักงานพัฒนาชุมชนจังหวัดอ่างทอง
3. วางแผนการดำเนินงานภายในคณะฯ เพื่อเสนอต่อมหาวิทยาลัย
4. กำหนดกิจกรรมร่วมกับสำนักงานพัฒนาชุมชนจังหวัดอ่างทอง
5. นำเสนอแผนและกำหนดการต่อคณะฯและมหาวิทยาลัย
6. เตรียมความพร้อมนักศึกษาควบคู่กับการศึกษาภาคทฤษฎี

และโจทย์ตามความถนัดหรือศักยภาพของนักศึกษาโดยกำหนดให้นักศึกษาออกแบบเป็นต้นแบบ
และแบบร่างเพื่อให้กลุ่มอาชีพดูและแก้ไข

7. สำนักงานพัฒนาชุมชนจังหวัดอ่างทองนัดกลุ่มอาชีพ 29 ราย

8. นำนักศึกษาลงพื้นที่พบกลุ่มอาชีพ 29 รายในหอประชุมของจังหวัดเพื่อเก็บข้อมูลกลับมาปรับแก้ไข โดยนักศึกษาได้พบกับผู้ประกอบการโดยตรง
9. อภิปรายผลในห้องเรียน วิเคราะห์ ปัญหา อุปสรรค ประยุกต์ใช้กับทฤษฎีนำเสนองานโดยอาจารย์ภายในคณะมีส่วนร่วมให้ข้อเสนอแนะ
10. สรุปผลจัดทำต้นแบบเสมือนจริง
11. นำเสนอต่อกลุ่มอาชีพ
12. แก้ไขส่งต้นแบบผ่านสำนักพัฒนาชุมชนและผลิตเพื่อใช้จริง

แนวทางการดำเนินงานที่ได้ดำเนินการตามหลัก(PDCA)

การดำเนินกิจกรรมดังที่กล่าวในกระบวนการสามารถแยกออกเป็นขั้นตอนตามหลัก PDCA ได้ดังนี้

ระยะที่ 1 การวางแผน PLAN

1. การศึกษาสภาพปัญหาของนักศึกษา
2. ประโยชน์ของกิจกรรม
3. ความคุ้มค่าในกิจกรรม
4. ความต่อเนื่องหรือความยั่งยืน
5. ประสานงานเสนอต่อหน่วยงาน

ระยะที่ 2 การลงมือปฏิบัติ DO

1. เก็บข้อมูลความต้องการของกลุ่มอาชีพโดยมีสำนักงานพัฒนาชุมชนจังหวัดอ่างทองเป็นผู้ประสานงานและให้ข้อมูล
2. เตรียมความพร้อมนักศึกษาควบคู่กับการศึกษาภาคทฤษฎี และโจทย์ตามความถนัดหรือศักยภาพของนักศึกษาโดยกำหนดให้นักศึกษา
3. นำนักศึกษาลงพื้นที่พบกลุ่มอาชีพ 29 รายในหอประชุมของจังหวัดเพื่อเก็บข้อมูลกลับมาปรับแก้ไข โดยนักศึกษาได้พบกับผู้ประกอบการโดยตรง
4. สร้างต้นแบบบรรจุภัณฑ์อภิปรายผลในห้องเรียน วิเคราะห์ ปัญหา อุปสรรค ประยุกต์ใช้กับทฤษฎีนำเสนองานโดยอาจารย์ภายในคณะมีส่วนร่วมให้ข้อเสนอแนะ

ระยะที่ 3 ตรวจสอบ CHECK

1. ดูสภาพปัญหาอุปสรรค ของนักศึกษา
2. มีประโยชน์และความคุ้มค่าของกิจกรรมจริง
3. ทหาร่วมกับมหาวิทยาลัยและคณะ

4. ศึกษาผลความพึงพอใจของกลุ่มอาชีพในด้านการมีส่วนร่วมของกิจกรรมผ่านสำนักงานพัฒนาชุมชนจังหวัด
5. สรุปผลปรับปรุงวิธีการ

ระยะที่ 4 นำไปใช้ ACTION

1. สร้างเป็นรูปแบบกิจกรรม(MODEL)
2. ประยุกต์เข้ากับรายวิชาอื่น
3. ตรวจสอบความคุ้มค่าในกิจกรรม
4. ตรวจสอบความต่อเนื่องหรือความยั่งยืน

ผลกระทบที่เป็นประโยชน์หรือการสร้างคุณค่า

ดังที่ได้กล่าวมาแล้วในหัวข้อที่ผ่านมาผลที่ได้อันก่อให้เกิดคุณค่าหากพิจารณาพอสรุปได้แบ่งเป็นหัวข้อได้ดังนี้

1. ผลที่ได้รับสู่นักศึกษา

- 1.1 การบูรณาการเรียนการสอนนอกจากเป็นการสร้างองค์ความรู้จากสถานที่จริงแล้วยังเป็นการทดสอบความพร้อมของนักศึกษาสู่สังคมและโลกแห่งความเป็นจริง
- 1.2 นักศึกษามีความรู้ความเข้าใจสามารถประยุกต์ใช้ทฤษฎีได้จริง
- 1.3 นักศึกษาจะรู้จักตนเองมากขึ้นและนำไปสู่การพัฒนาตนเองเมื่อได้เปรียบเทียบกับเพื่อนร่วมชั้นเรียน
- 1.4 นักศึกษามีความกระตือรือร้นมากกว่าการเรียนในรูปแบบเดิม
- 1.5 นักศึกษามีเครือข่ายหรือลูกค้าที่จะเกิดขึ้นในอนาคต
- 1.6 นักศึกษามีผลงานเชิงประจักษ์สามารถนำไปแสดงเป็นผลงานจริงเมื่อเข้าสู่ตลาดแรงงาน
- 1.7 นักศึกษาสามารถนำแนวทางนี้สู่การต่อยอดในอาชีพอิสระ
- 1.8 นักศึกษาได้รับการยกย่องจากสังคม

2. ผลที่ได้รับสู่ผู้สอน

- 2.1 ผู้สอนนำแนวทางนี้สู่การปรับปรุงวิธีการสอน
- 2.2 ผู้สอนมีเครือข่ายในการบริการวิชาการและวิจัยตามกรอบภาระงานของอาจารย์
- 2.3 ผู้สอนได้มีโอกาสเพิ่มพูนองค์ความรู้เนื่องจากได้เรียนรู้ร่วมกับนักศึกษา
- 2.4 ผู้สอนนำประสบการณ์และข้อมูลสู่การสร้างตำราหรือขอตำแหน่งทางวิชาการได้
- 2.5 ผู้สอนเป็นที่รู้จักและมีชื่อเสียงในสังคมนั้นๆ

3. ผลที่ได้รับกับทางมหาวิทยาลัยและคณะ

- 3.1 มหาวิทยาลัยและคณะฯ ดำเนินงานตามนโยบายของรัฐบาลนอกเหนือจากแผนฯ

- 3.2 มหาวิทยาลัยและคณะฯ เป็นที่รู้จักของสังคมซึ่งจะนำไปสู่ชื่อเสียง
- 3.3 มหาวิทยาลัยได้เป็นที่พึ่งของชุมชน
- 3.4 มหาวิทยาลัยและคณะฯมีเครือข่ายในการประกอบกิจกรรม เช่น ค่ายอาสาฯ การวิจัย การบริการวิชาการ เครือข่ายองค์กรท้องถิ่น

4. ผลที่ได้รับกับทางองค์กรท้องถิ่น

- 4.1 มีแหล่งความรู้และร่วมทำงานเพิ่มเติม
- 4.2 ประหยัดงบประมาณดำเนินงานทำให้ผลสัมฤทธิ์ในงบประมาณบรรลุวัตถุประสงค์
- 4.3 องค์กรท้องถิ่นมีเครือข่ายการทำงาน

5. ผลที่ได้รับกับผู้ประกอบการหรือกลุ่มอาชีพ

- 5.1 ได้รูปแบบบรรจุภัณฑ์ที่ตรงกับความต้องการของลูกค้า
- 5.2 ประหยัดต้นทุนจากค่าออกแบบ
- 5.3 ได้รับการกลั่นกรองจากผู้ทรงคุณวุฒิในมหาวิทยาลัย
- 5.4 ได้เป็นผู้กำหนดงานตามความต้องการของตนเอง

ปัจจัยแห่งความสำเร็จ

1) ความมุ่งมั่น และจิตอาสาของนักศึกษา

โดยธรรมชาติของนักศึกษาสาขาการออกแบบบรรจุภัณฑ์ คณะสถาปัตยกรรมศาสตร์และการออกแบบ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลพระนคร มีความร่วมแรงร่วมใจในการทำงานเพื่อสังคมอันเป็นทุนเดิมอยู่แล้วดังนั้นจะเห็นได้ว่าจากสำรวจพบว่าร้อยละ 98 ของนักศึกษาต้องการและสนับสนุนการเรียนในรูปแบบที่นำเสนอใหม่นี้ และดำเนินกิจกรรมอย่างเต็มความสามารถให้งานสำเร็จได้ตามวัตถุประสงค์ ส่วนร้อยละ 2 พึงพอใจในรูปแบบเดิม ทั้งนี้หากขยายความจากผู้ที่ต้องการเรียนรูปแบบเดิมเนื่องจากนักศึกษาในส่วนนั้นมีภาระด้านการงานเพื่อหาเลี้ยงครอบครัวหรือไม่สามารถงานได้

2) อธิการบดี คณบดี คณาจารย์และเจ้าหน้าที่สายสนับสนุน

มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลพระนคร มีวัฒนธรรมองค์กรการอยู่ร่วมกันแบบเครือญาติดังนั้นการดำเนินกิจกรรมใดๆหากมีการหารือหรือขอความคิดเห็นจากผู้ใหญ่ย่อมได้รับข้อเสนอแนะแนวทางดำเนินการตลอดจนการส่งเสริมและสนับสนุนหากเป็นการดำเนินกิจกรรมที่เป็นประโยชน์ต่อสังคมและประเทศชาติ

นอกจากนั้นคณาจารย์และเจ้าหน้าที่ก็ให้การเอื้อเพื่อเวลาและอุทิศตนเพื่อความช่วยเหลือหากเป็นประโยชน์และสนับสนุนมหาวิทยาลัยเช่นกัน

3) ผู้ประสานงานและองค์กรในท้องถิ่น

ในที่นี้ต้องกล่าวถึงท่านผู้ว่าราชการจังหวัดอ่างทองที่สั่งการและอำนวยความสะดวกโดยมอบหมายให้สำนักงานพัฒนาชุมชนจังหวัดอ่างทองเป็นผู้ประสานงานทำให้กิจกรรมลุล่วงและสำเร็จ

4) กลุ่มอาชีพชุมชน

จากความต้องการการพัฒนาตนเองของกลุ่มอาชีพจึงนำมาสู่การให้ข้อมูลเชิงลึกที่เป็นประโยชน์ต่อนักศึกษารวมถึงกลุ่มอาชีพชุมชนมอบเงินให้นักศึกษาเป็นขวัญและกำลังใจในค่าวัสดุอุปกรณ์และค่าออกแบบบรรจุภัณฑ์ นอกจากนี้กลุ่มอาชีพยังเปรียบเสมือนครูผู้ชี้แนวทางให้ข้อมูลเช่นกัน

ปัจจัยที่ทำให้เกิดความสำเร็จ

ปัจจัยที่ทำให้เกิดความสำเร็จเกิดจากให้นักศึกษามีส่วนร่วมในรูปแบบของการเรียน การสอนซึ่งผู้เรียนมีส่วนในการกำหนดกิจกรรม ตลอดจนความท้าทายในการศึกษาหาความรู้จากชุมชนในสถานที่จริง เพื่อให้การสร้างสรรค์ผลงานตรงตามรูปแบบความเป็นจริงสอดคล้องกับการใช้สอยโดยแท้ นอกจากนี้ผู้เรียนให้ความสำคัญต่อการเรียนในภาคปฏิบัติมากกว่าทฤษฎีจึงทำให้ผู้เรียนใส่ใจในด้านการปฏิบัติมากกว่า ดังนั้นผู้สอนจึงใช้วิธีสอนแบบย้อนกลับซึ่งทำให้ผู้เรียนนำแนวทางปฏิบัติเข้าสู่ภาคทฤษฎีได้อย่างลงตัว จึงส่งผลให้นักศึกษามีความรู้ความเข้าใจในการประกอบวิชาชีพของตนตลอดจนผู้เรียนบางคนได้รับการว่าจ้างต่อให้ทำงานในสายวิชาชีพจากชุมชน จากที่กล่าวมาแล้วข้างต้นจึงส่งผลให้เกิดปัจจัยความสำเร็จสอดคล้องกับคำว่า “Put the right man on the right job”

ผลสำเร็จของงาน

กิจกรรมที่นักศึกษาได้เรียนรู้จากชุมชน เพื่อพัฒนาและออกแบบให้สอดคล้องกับวัตถุประสงค์ของรายวิชา ภายใต้งบประมาณที่กำหนด และนำวัสดุการเรียนการสอนที่เหลือทิ้งจากรายวิชาอื่นมาใช้ประกอบเพื่อจัดทำต้นแบบ นำเสนอต่อผู้สอนและต่อเจ้าของกิจการชุมชนเพื่อเป็นแนวทางสู่การพัฒนาในรูปแบบจริง จากการดำเนินกิจกรรมนี้ส่งผลให้การเรียนในรูปแบบนี้แบ่งผลสำเร็จได้เป็น 2 แนวทางประกอบด้วย

ด้านรูปธรรม ได้แก่

1. นักศึกษาประหยัดงบประมาณในการเรียน
2. นักศึกษามีผลงานเชิงประจักษ์เป็นรูปธรรมชัดเจนจำเป็นต้องใช้งานจริง
3. นักศึกษาบางคนได้รับค่าตอบแทนจากการดำเนินกิจกรรม
4. ลดปริมาณขยะจากการเรียนการสอน
5. นักศึกษามองเห็นแนวทางสู่การประกอบอาชีพอิสระมากกว่าการเข้าสถานประกอบการ

ด้านนามธรรม ได้แก่

1. นักศึกษามีเครือข่ายชุมชนในการต่อยอดด้านต่างๆ เช่นการทำสารนิพนธ์ก่อนสำเร็จการศึกษา
2. นักศึกษามีจิตสาธารณะและรับฟังความคิดเห็นผู้อื่นก่อนออกไปสู่โลกอาชีพ
3. นักศึกษามีความภาคภูมิใจต่อผลงานที่ได้เป็นผู้สร้างผลงานนี้
4. นักศึกษาได้ลองผิดลองถูกจนเกิดเป็นทฤษฎีของตนเอง

ปัญหา อุปสรรคและแนวทางการแก้ไข

ปัญหา อุปสรรค

แม้ว่าผลงานการออกแบบบรรจุภัณฑ์ที่ออกเป็นที่ประจักษ์ของกลุ่มอาชีพ และผู้ประสานงานอย่างไรก็ดียังมีสิ่งที่ต้องแก้ไขและปรับปรุงกล่าวได้ดังนี้

1. ศักยภาพของนักศึกษาแต่ละคนไม่เท่ากันทำให้งานที่ออกมายังไม่เป็นที่น่าพอใจของผู้สอนถึงแม้ผู้ประกอบการจะยอมรับในผลงานนั้น
2. นักศึกษาได้ออกภาคสนามเป็นครั้งแรกทำให้การเก็บข้อมูลไม่ครบถ้วนทำให้เสียเวลาเพิ่มขึ้น
3. กลุ่มอาชีพให้เวลาหลังจากการพบปะกัน น้อยเกินไป
4. นักศึกษายังไม่เข้าใจเรื่องการตลาดเท่าที่ควรทำให้นักศึกษาออกแบบตามอารมณ์ทำให้ผู้สอนต้องชี้แจงเพิ่มเติมทำให้ต้องเพิ่มเวลาสอนส่งผลให้ความเข้มข้นในการตรวจงานลดลง
5. นักศึกษาไม่มีกล้องถ่ายภาพส่วนตัวเพื่อเก็บข้อมูลและพาหนะเพื่อเก็บข้อมูลเพิ่มเติม

แนวทางการแก้ไข

1. เนื่องจากรายวิชาการออกแบบบรรจุภัณฑ์ 3 เป็นวิชาต่อเนื่องดังนั้นเพื่อเพิ่มศักยภาพของนักศึกษาแต่ละคนที่ไม่เท่ากันจึงต้องปรับปรุงการสอนให้นักศึกษาในวิชา การออกแบบบรรจุภัณฑ์ 2 เพิ่มขึ้น
2. ผู้สอนต้องจัดทำแบบสอบถามเป็นตัวอย่างและผนวกวิธีการวิจัยสอดแทรกในรายวิชาด้วย จะส่งผลดีให้โดยไม่รบกวนกลุ่มอาชีพเพื่อขอสัมภาษณ์นอกเวลาด้วย
3. ในโอกาสต่อไปหากในรายวิชาสัมมนาบรรจุภัณฑ์ต้องเชิญวิทยากรด้านการตลาดหรือกลุ่มอาชีพที่ประสบความสำเร็จในการดำเนินกิจการมาบรรยายให้ความรู้ด้านการตลาดสากล
4. ประสานงานกับองค์กรท้องถิ่นในพื้นที่คือสำนักงานพัฒนาชุมชนจังหวัดอ่างทอง เพิ่มรอบการพบปะกับกลุ่มอาชีพ ชุมชนจาก 2 รอบเป็น 3 รอบ เพื่อเก็บตกข้อมูล

ความท้าทายต่อไป

การเข้าสู่ประชาคมอาเซียนถือเป็นการแข่งขันในรูปแบบที่เป็นสากลมากขึ้นดังนั้นความท้าทายต่อไปคงพอสรุปได้รายชื่อดังนี้

1. การออกแบบบรรจุภัณฑ์ที่สามารถสื่อสารต่อการรับรู้ที่เป็นสากล
  2. การเป็นแนวทางหรือต้นแบบการเรียนรู้แบบบูรณาการให้กับประเทศในอาเซียน
  3. การให้บริการด้านการออกแบบบรรจุภัณฑ์กับผลิตภัณฑ์ชุมชนในแถบประเทศเพื่อนบ้าน
  4. การสร้างเครือข่ายการออกแบบบรรจุภัณฑ์ชุมชนกับอาเซียน
  5. โครงการจัดตั้งบริษัท เสมือน เพื่อการเรียนรู้ด้านธุรกิจการออกแบบบรรจุภัณฑ์
- การสร้างต้นแบบโครงสร้างบรรจุภัณฑ์ที่เป็นทรัพย์สินทางปัญญาเพื่อต่อยอดสู่การค้า